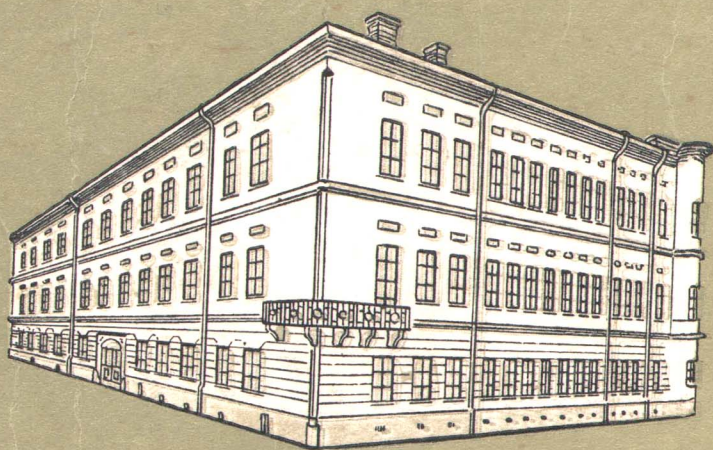

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

XIII

1976

COMITETUL DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ AL JUDEȚULUI CLUJ
MUZEUL DE ISTORIE AL TRANSILVANIEI
CLUJ-NAPOCA

ACTA
MVSEI NAPOCENSIS
XIII

1976

COLEGIUL DE REDACȚIE:

P. BUNTA,
doctor în istorie
(secretar de redacție);
H. DAICOVICIU,
doctor în istorie
(redactor responsabil);
ȘT. FERENCZI,
doctor în istorie;
I. GLODARIU,
doctor în istorie;
I. KOVÁCS,
doctor în istorie;
I. MITROFAN;
FR. PAP;
ȘT. PASCU,
membru al Academiei R. S. România;
C. POP;
G. A. PROTOPODESCU,
doctor în istorie;
L. VAJDA,
doctor în istorie;
N. VLASSA.

Fondator: CONSTANTIN DAICOVICIU

„ACTA MVSEI NAPOCENSIS“

Anuarul Muzeului de istorie
al Transilvaniei.

Orice corespondență se va adresa:

Muzeul de istorie al Transilvaniei,

Cluj-Napoca,

str. Emil Isac nr. 2

Tel.: 2.26.77

„ACTA MVSEI NAPOCENSIS“

Annuaire du Musée d'Histoire
de Transylvanie.

Toute correspondance

sera envoyée à l'adresse:

Muzeul de istorie al Transilvaniei,

Cluj-Napoca (România).

str. Emil Isac nr. 2

CUPRINS

SOMMAIRE — СОДЕРЖАНИЕ — INHALT — CONTENTS

GEORGE PROTOPOPESCU, Formarea omului nou — factorul fundamental al întregii activități ideologice și politice din România socialistă	III
LIVIU GROZA, Două interesante descoperiri arheologice din județul Caraș-Severin	1
<i>Deux découvertes archéologiques du département Caraș-Severin . . . . .</i>	5
GH. LAZAROVICI — Z. MILEA, Săpături arheologice la Bădeni. Campania din 1968	7
<i>Die archäologischen Grabungen des Jahres 1968 von Bădeni . . . . .</i>	34
ISTVÁN FERENCZI, Contribuții la topografia arheologică a văii Someșului (în sectorul Vad—Surduc)	37
<i>Beiträge zur archäologischen Topographie des Someș-Tals (im Abschnitt Vad — Surduc) . . . . .</i>	49
P. GEOROCÉANU — M. GEOROCÉANU — C. LIȘOVSCI-CHELEȘANU, Observațiuni faunistice asupra mormintelor scitice din necropola de la Ozd	51
<i>Observations sur la faune des tombeaux scythiques de la nécropole de Ozd . . . . .</i>	54
CONSTANTIN SCARLAT, Apeductul antic de la Callatis	55
<i>L'aqueduc antique de Callatis . . . . .</i>	64
EUGEN STOICOVICI, Efecte structural-texturale la monedele antice obținute prin batere	65
<i>Effets structuraux dans la texture des monnaies antiques obtenues par la frappe . . . . .</i>	70
HADRIAN DAICOVICIU — IOAN GLODARIU, Puncte de reper pentru cronologia cetăților și așezărilor dacice din Munții Orăștiei	71
<i>Points de repère pour la chronologie des forteresses et des habitats daces des Monts d'Orăștie . . . . .</i>	80
JAN TRYNKOWSKI, Urmările demografice ale cuceririi Daciei de către romani	81
<i>Les conséquences démographiques de la conquête de la Dacie par Trajan . . . . .</i>	88
HADRIAN DAICOVICIU — IOAN PISO, Inscripții din Sarmizegetusa	89
<i>Inscriptions de Sarmizegetusa . . . . .</i>	97

H. WOLFF, <i>Miscellanea Dacica</i> (II)	99
DORIN ALICU — CONSTANTIN POP — VICTOR CĂȚĂNAȘ, Ateliere de pietrărie la Ulpia Traiana Sarmizegetusa . . .	125
<i>Steinmetzwerkstätten in Ulpia Traiana Sarmizegetusa</i>	140
DORIN ALICU, Integrarea monumentelor de la <i>Ulpia Traiana Sarmizegetusa</i> în circuitul turistic și muzeistic	141
<i>Die Einbeziehung der Denkmäler von Ulpia Traiana Sarmizegetusa in den touristischen und musealen Kreislauf</i>	161
LIVIU GROZA — VOLKER WOLLMANN, Două inscripții romane din zona Caransebeș	163
<i>Zwei römische Inschriften aus dem Stadtgebiet Caransebeș</i>	168
DAN ISAC, Helenius și Saciro de la Westerndorf. Considerații asupra unui vas terra sigillata de la Orșova	169
<i>Helenius und Saciro von Westerndorf. Betrachtungen über ein Terra-Sigillata-Gefäß aus Orșova</i>	175
DAN ISAC — MIHAI BĂRBULESCU, Atestări ale parcelor pe teritoriul Daciei romane	177
<i>Des attestations des Parcae dans le territoire de la Dacie romaine</i>	184
VASILE MOGA, Contribuții în legătură cu officina și produsele tegulare ale Legiunii XIII Gemina la Apulum	191
<i>Contributions au sujet des officines des produits tegulaires de la XIIIe légion Gemina d'Apulum</i>	195
IOAN MITROFAN, Vestigii din Napoca romană	197
<i>Funde aus der Römerstadt Napoca</i>	204
DOINA BENEĂ, Officina militară de la Dierna (sec. III—IV e.n.)	205
<i>Die Militärziegelei von Dierna (3.—4. Jh.)</i>	210
N. VLASSA, Două noi piese paleocreștine din Transilvania	215
<i>Deux nouvelles découvertes paléochrétiennes en Transylvanie</i>	230
EUGEN IAROSLAVSCHI, Cuptoarele pentru redus minereul de fier de la Șoșdea, jud. Caraș-Severin	231
<i>Les fours à réduire le minerai de fer trouvés à Șoșdea, dép. Caraș-Severin</i>	234
G. FERENCZI — I. FERENCZI, Săpături arheologice la Mugeni. Studiu preliminar (II)	239
<i>Les fouilles archéologiques de Mugeni. Étude préliminaire (II)</i>	247
ADRIAN BEJAN, Un atelier metalurgic din sec. VI e.n. de la Drobeta — Turnu-Severin	257
<i>Eine Werkstatt zur Metallverarbeitung in Drobeta — Turnu-Severin aus dem 6. Jahrhundert u. Z.</i>	268

BEATRICE DAICOVICIU, Aspecte demografice în Cronica lui Grigore din Tours	279
<i>Aspects démographiques dans la Chronique de Grégoire de Tours</i>	284
MARIUS PORUMB, O veche ctitorie românească — biserica din Cicău (jud. Alba)	285
<i>Eine alte rumänische Stiftung, die Kirche vor Cicău (Kr. Alba)</i>	287
VIORICA GUY MARICA, Originea decorului cu putti în arta transilvăneană	291
<i>Les origines du décor aux petits Amours (putti) dans l'art transylvain</i>	327
MAGDALENA BUNTA, Aurari clujeni și operele lor (sec. XVI—XVII) (I)	329
<i>Goldschmiede aus Cluj und ihre Werke (16.—17. Jh.) (I)</i>	350
FRANCISC PAP, Comerțul Clujului cu Cracovia în registrele vamale din prima jumătate a sec. XVII	351
<i>Le commerce de Cluj avec Cracovie dans les registres de douane de la première moitié du XVIIe siècle</i>	370
ADRIANA MAXA, Ornamentul în piatră la Palatul Mogoșoaia — Stilul brîncovenesc	373
<i>Das Steinornament am Mogoșoaia-Palast — Der Brîncoveanu-Stil</i>	383
NICOLAE SABĂU, Originea iconografică a unui relief clujean din veacul al XVIII-lea	385
<i>Die ikonographische Herkunft eines clujer Reliefs aus dem 18. Jahrhundert</i>	388
NICOLAE EDROIU, Note de epigrafie româno-chirilică (II)	393
<i>Rumänisch-cyrrillische Epigraphienoten (II)</i>	397
LIVIU BOTEZAN, Accentuarea procesului de depozitare a iobagilor din Transilvania de posesiunile lor obștești în perioada 1785—1820	399
<i>Die Verschärfung des Enteignungsprozesses der Gemeingüter der siebenbürgischen Leibeigenen 1785—1820</i>	408
GRAȚIANA ALICU, Un manuscris inedit de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea	409
<i>Eine unveröffentlichte Handschrift vom Ende des 18. Jhs.</i>	417
AT. POPA, Bisericile vechi din Lupșa	427
<i>Alte Kirchen in Lupșa</i>	430
VIORICA POP, Mobilier în stil clasicist în muzeele clujene (a doua jumătate a sec. XVIII — începutul sec. XIX)	433
<i>Mobilier en style classiciste dans les musées de Cluj (seconde moitié du XVIIIe siècle — début du XIXe siècle)</i>	441

RODICA SOFRONI, Aspecte privind situația financiară a Transilvaniei în perioada 1849—1867	443
<i>Über die finanzielle Lage Siebenbürgens zwischen 1849—1867 . . . . .</i>	456
MARIA ROȘCA-ROSEN, Din activitatea Camerei de Comerț și Industrie din Cluj (1851—1868)	463
<i>Aus der Tätigkeit der Industrie- und Handelskammer aus Cluj (1851—1868)</i>	468
DUMITRU V. FIROIU, Despre contribuția lui Alexandru Ioan Cuza la crearea dreptului României moderne	469
<i>Sur la contribution d'Alexandre Jean Cuza à la création du droit de la Roumanie moderne . . . . .</i>	479
L. VAJDA, Întreprinderea de fier Vlăhița (1878—1924)	481
<i>Das Eisenwerk Vlăhița (1878—1924) . . . . .</i>	498
E. GŁODARIU, Înființarea, organizarea și activitatea culturală desfășurată de societatea „Petrul Maior”, a studenților români din Budapesta	505
<i>Die Entstehung, Organisation und kulturelle Tätigkeit des Leservereins „Petrul Maior” der rumänischen Studenten aus Budapest . . . . .</i>	522
MARIA MAGDALENA JUDE — NICOLAE CORDOȘ, Prima Reuniune de agricultură la românii transilvăneni	523
<i>Der erste Landwirtschaftliche Verein der siebenbürger Rumänen . . . . .</i>	535
GEORGE PROTOPODESCU, Tratatul dintre guvernul român și grupările beligerante în perioada 1914—1916	537
<i>Les négociations entre le gouvernement roumain et les forces belligérantes entre 1914—1916 . . . . .</i>	555
IOAN CHIȘU, Politica P.C.R. de atragere a armatei la lupta revoluționară, antifascistă și antihitleristă a poporului	557
<i>La politique du P.C.R. pour coïncider l'armée dans la lutte révolutionnaire, antifasciste et antihitlérienne du peuple . . . . .</i>	569
P. MUNTEANU, Aspecte ale luptei muncitorilor mineri din Valea Jiului pentru instaurarea și consolidarea regimului democrat-popular	571
<i>Aspects de la lutte des mineurs de la Vallée de Jiu pour l'instauration et la consolidation du régime démocrate-populaire . . . . .</i>	578
PETRU BUNTA, Marginalii la ultima ședință a Consiliului de miniștri prezidată de generalul Nicolae Rădescu	579
<i>Adnotations au sujet de la dernière séance du Conseil des ministres présidée par le général Nicolae Rădescu . . . . .</i>	594
I. OPRIS, Relația dintre monumente și muzee în Italia	597
<i>La relation entre les monuments et les musées en Italie . . . . .</i>	600

ANA MARIA CIPĂIANU, Obiecte medievale de artă decorativă în muzeele de istorie. Valențe muzeografice, metode de prezentare	603
<i>Objets d'art décoratif médiéval dans les musées d'histoire. Valeur muséologique, méthodes d'exposition . . . . .</i>	613
ANA MARIA ARDOS, Rolul muzeului de istorie în procesul instructiv-educativ școlar	621
<i>Die Rolle des Geschichtsmuseums im Erziehungs- und Unterrichtsprozess . . . . .</i>	630
TUDOR SOROCEANU, Ottó Trogmayer, <i>Das bronzezeitliche Gräberfeld bei Táapé</i> (recenzie)	631
TUDOR SOROCEANU, János Banner / István Bóna, <i>Mittelbronzezeitliche Tell-Siedlung bei Békés</i> (recenzie)	635
CONSTANTIN POP, Paul MacKendrick, <i>The Dacian Stones Speak</i> (recenzie)	639
I. I. RUSSU, Pólay Elemér, <i>A dáciai viaszostáblák szerződései</i> (recenzie)	643
HADRIAN DAICOVICIU, <i>Inscriptiile Daciei romane</i> (recenzie)	651
DAN ISAC, Géza Alföldy, <i>Noricum</i> (recenzie)	657
IOANA HICA-CÎMPEANU, É. Garam, I. Kovrig, J. Gy. Szabó, Gy. Török, <i>Avar Finds in the Hungarian National Museum. Cemeteries of the Avar Period (567—829) in Hungary</i> (recenzie)	663
HADRIAN DAICOVICIU, <i>Publicațiile Muzeului Național</i> (recenzie)	665
FRANCISC PAP, <i>Mihail P. Dan</i>	669
PRESCURTĂRI BIBLIOGRAFICE — ABRÉVIATIONS BIBLIOGRAPHIQUES	671